

Podaci preuzeti iz monografije:

60 godina Farmaceutskog fakulteta u Beogradu 1945–2005

autori: prof. dr Mirjana Medenica i prof. dr Darko Ivanović

Prof. dr Aleksandar F. Damanski

Aleksandar Damanski rođen je 30. oktobra 1899. godine u Harkovu, Ukrajina, gde je učio gimnaziju i maturirao 1917. godine. U Jugoslaviju je došao 1920. godine i upisao se na Filozofski fakultet – III grupa nauka (hemija, fizika, fizička hemija). Diplomirao je 1926. godine. Položio je i ispit iz Teorijske matematike kao pomoćni predmet, van grupe svojih studija, posle čega je radio kao kontraktualni hemičar u Hemijskoj laboratoriji Ekonomskog odeljenja Ministarstva vojske i mornarice do oktobra 1931. godine. Od novembra 1931. godine do jula 1934. boravio je u Parizu, Institut de Biologie-Physico-Chimique, gde je 1934. godine odbranio doktorsku disertaciju *Recherches sur l'estérification de l'amidon et de ses produits de dégradation*. Disertacija je štampana u celini u naučnom časopisu *Annales de Chimie* (XI)2, 491 (1934).

Po povratku iz Pariza ponovo radi u Hemijskoj laboratoriji Ekonomskog odeljenja Ministarstva vojske i mornarice kao šef Sekcije (životne namirnice, tekstil i koža). Tokom Drugog svetskog rata, u periodu 1941–1942. radio je u privatnoj laboratoriji za farmaceutske proizvode »Zdravlje« u Beogradu, a zatim je mobilisan i radio je kao hemičar u Srpskoj državnoj straži do kraja septembra 1944. godine. Novembra 1944. godine postavljen je za hemičara, a zatim i upravnika Hemijske laboratorije Glavnog zavoda za izradu odeće i obuće Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije, koja 1946. godine prerasta u Centralnu vojnotehničku laboratoriju Ministarstva narodne odbrane, gde je radio sve do 1948. godine.

Za honorarnog vanrednog profesora na Farmaceutskom fakultetu postavljen je 1946. godine, a 1948. godine za stalnog vanrednog profesora za predmete Bromatologija i Organska hemija. Za redovnog profesora Bromatologije na Farmaceutskom fakultetu izabran je 1953. godine. Bio je upravnik Instituta za bromatologiju od 1952. godine. Od 1947. do kraja 1951. godine bio je i honorarni naučni saradnik Instituta za izučavanje ishrane naroda Srpske akademije nauka, a zatim, do 1960. godine, honorarni naučni saradnik Hemijskog instituta Srpske akademije nauka, čiji je bio član prvog Naučnog saveta formiranog 1948. godine.

Naučna delatnost profesora Damanskog obuhvatala je radove iz doktorske disertacije koji se odnose na strukturu, sastav, hemijske i fizičke osobine skroba. Ovi radovi citirani su u vrlo poznatim udžbenicima u inostranstvu. Od dolaska na Fakultet područje njegove naučne delatnosti bila je biohemija biljnih plodova i biljaka, odnosno ispitivanje uloge pojedinih hranljivih materija, vitamina C, pojedinih aminokiselina i masnih kiselina, u formiranju suve materije plodova i semenja. Deo radova odnosi se na ispitivanje vitamina C *in vitro*. Od 1963. do 1968. godine rukovodio je grupom istraživača Instituta za hemijska, tehnološka i metalurška istraživanja u Beogradu na rešavanju sinteze aromatičnih polisulfidnih jedinjenja. Profesor Damanski objavio je više od 60 originalnih naučnih radova u inostranim i domaćim časopisima. Bio je mentor 16 doktorskih disertacija, 3 magistarske teze i 5 specijalističkih radova. Autor je udžbenika *Bromatologija I* i *Bromatologija II*, objavljenih 1951. godine.

Pored bogatog naučnog rada profesor Damanski obavljao je i dužnost prodekana Fakulteta (1953–1954. i 1955–1956), kao i dekana (1956–1960). Bio je član Akademije farmacije u Parizu od 1965. godine (Membre correspondant de l'Académie de Pharmacie, Paris). Bio je upravnik Odeljenja za hemiju prirodnih proizvoda Instituta za hemijska, tehnološka i metalurška istraživanja, zatim predsednik Sekcije za biohemiju Srpskog hemijskog društva, član Redakcije časopisa *Glasnik hemijskog društva* i časopisa *Hrana i ishrana*.

Profesor Damanski odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vencem 1965. godine.

Penzionisan je 1967.

Profesor Aleksandar Damanski preminuo je 13. januara 1968. godine u Beogradu, gde je i sahranjen. Farmaceutski fakultet stara se o grobu poštovanog profesora Aleksandra F. Damanskog.

Smrću profesora Damanskog, Farmaceutski fakultet u Beogradu gubi neumornog radnika, Farmaceutsko društvo Srbije renomiranog dugogodišnjeg aktivnog člana, naučni krugovi poznatog i priznatog naučnika, a njegovi saradnici dobrog upravnika i prijatelja.

In Memoriam
Prof. dr Sava Stanimirović

Odabrani radovi

Reich, W.S., Damanski, A.F.: Contribution à l'étude de la constitution de l'amidon. Sur une nouvelle méthode d'acétylation. *C.R. de l'Acad. des Sci.* 1933; 196: 161.

Damanski, A.F., Stanimirović, S.G.: Rapports entre vitamine C et cellulose dans la Noix. *C.R. de l'Acad. des Sci.* 1952; 234: 1907.

Reich, W.S., Damanski, A.F.: Contribution à l'étude de la constitution de l'amidon. Sur le rapport entre l'amidon naturel et les substances appelées *amylopectines* et *mayloses* et sur l'action de l'eau sur l'amidon. *Bull. de la Soc. Chim. Biol.* 1957; 19:357.

Arsenijević, L., Damanski, A.: Nouvelle méthode de dédoublement de l'acide DL-tartrique et de la DL-asparagine. *C.R. de l'Acad. des Sci.* 1959; 248: 3722.

Binenfeld, Z.J., Damanski, A.F.: Utilisation des chlorures métalliques, in statu nascendi, comme catalyseurs de sulfuration. Quelques nouveaux polysulfures naphthaléniques et anthracéniques. *C.R. de l'Acad. des Sci.* 1966; 262: 504.